

MÚZEUM
MESTA,

KTORÉ
NESTIHLO
SVOJE
DEJINY

turčianska
galéria
v martine

06. jún — 11. september 2024

AUTORI/AUTORKY · ADAM GALKO · MARTIN HRVOL · FILIP BIELEK · RADOVAN ČEREVKA · JAKUB JUHÁS & MICHAELA CAGÁŇOVÁ · INSTITUT INSTITUT (TOMÁŠ MORAVANSKÝ · DOMINIK HLINKA · DANIELA PONOMAREVOVÁ · TEREZA SIKOROVÁ) · MILOŠ KOPTÁK · JURAJ RATTAJ · SAMUEL VELEBNÝ · **ARCHITEKTÚRA** · PETER MASÁR · **GRAFICKÝ DIZAJN** · KRISTÍNA JANKA RÁBEKOVÁ · **POĎAKOVANIE** · SLOVENSKÉ NÁRODNÉ MÚZEUM V MARTINE · SLOVENSKÁ NÁRODNÁ KNIŽNICA – LITERÁRNE MÚZEUM · SLOVENSKÉ KOMORNÉ DIVADLO · ORAVSKÁ GALÉRIA V DOLNOM KUBÍNE
VÝSTAVU Z VEREJNÝCH ZDROJOV PODPORIL FOND NA PODPORU UMENIA, KTORÝ JE HLAVNÝM PARTNEROM PROJEKTU A MESTO MARTIN.

MÚZEUM MESTA, KTORÉ NESTIHLO SVOJE DEJINY

otvorenie výstavy:	6.6.2024 o 18.00
trvanie výstavy:	6.6. – 13.9.2024
miesto konania:	Turčianska galéria v Martine
autori/autorky:	Adam Galko, Martin Hrvol, Filip Bielek, Radovan Čerevka, Jakub Juhás & Michaela Cagáňová, INSTITUT INSTITUT (Tomáš Moravanský, Dominik Hlinka, Daniela Ponomarevová, Tereza Sikorová), Miloš Kopták, Juraj Rattaj, Samuel Velebný
v spolupráci:	Jakub Hromec, Jakub Hronský, Zdeno Ziman
architektúra:	Peter Masár
preklad:	Gabriela Michalíková
grafický dizajn:	Kristína Rábeková
pod'akovanie:	Slovenské národné múzeum v Martine Slovenská národná knižnica - Literárne múzeum Slovenské komorné divadlo Oravská galéria v Dolnom Kubíne

Projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia, ktorý je hlavným partnerom projektu a mesto Martin.

„Archeológia nám vykopala Veľkomoravskú ríšu, odkryla nám našu otčinu, ktorú kedysi malému národu nežičlivá histografia vyhlasovala za pohraničný hvozď, do ktorého sa slovenský ľud, naši predkovia iba vlúdili, infiltrovali sa. Archeológia vykopala veky, rehabilitovala legendy, mýty, posvätné texty, večnosť kultúr. Etnológia objavila primitívne kultúry, ktoré uchovávajú stav ľudstva, o ktorom by sme ináč iba tušili.

Chápeme sa iba v súvislostiach. Čím širšie sú tieto súvislosti, tým hlbšie sa chápeme, tým naše sebavedomie, najmä sebavedomie malých národov je istejšie, vyzbrojenejšie, tým je i chápavejšie a znášateľnejšie, naozaj všeludskejšie.

A v týchto rozširujúcich sa súvislostiach chápeme aj zjavy, ktoré sme nevideli, nechceli vidieť, alebo sme ich popierali, odkazovali do oblasti povier, bájí, ilúzií. Kultúra je pamäťou. Hľadaným, nachodeným východiskom, či umelým, či fiktívnym východiskom. Ale východiskom, i keď umelým, nevyhnutným, aby človek, odprírodňujúci sa tvor s vedomím či svedomím, nezostal.

Opakujem: Chápeme sa iba v súvislostiach. Človek si v kultúre vytvára, udržiava, oživuje pamäť, svoju nadosobnú pamäť, pamäť ľudského poznania.“

Dominik Tatarka, 1969

Keď umelec Fred Wilson v roku 1992 zasiahol v Marylandskom múzeu v USA do stálej expozície, jednoduchým preskupením zbierkových predmetov pozmenil rámec nahliadania na múzeum ako na neutrálne či objektívne prostredie. Pod sklenenú vitrínu s nápisom Metal Work 1973-1980 vtedy umiestnil strieborný riad z 19. storočia a železné okovy otrokov. Dve histórie dvoch odlišných predmetov z rôznych častí múzea sa opäť spojili, aby začali rozprávať jeden príbeh jednej domácnosti.

Výstava Múzeum mesta, ktoré nestihlo svoje dejiny prináša tému múzea ako fenoménu spojeného so zbieraním, katalogizovaním a vystavovaním. Ústredný motív čerpá predovšetkým z genia loci mesta Martin, obsiahnutého v množstve zbierkových fondov a expozícií rôznorodého zamerania na jeho území. Otvára sa tým tiež téma skúmajúca efekt múzea z odvrátenej strany: ako systému selekcie toho, čo sa do múzea nedostalo, čo sa nestalo súčasťou výstavnej expozície alebo toho, čo sa nestihlo stať múzeom.

Priestor tak dostávajú aj nenápadné témy miznúce často pod vrstvou veľkých dejín, folklórnych mýtov či kultov osobností. Stávajú sa súčasťou nových fiktívnych muzeálnych expozícií v prostredí galérie, ťažiacich nielen z miestnych archívov, ale aj príbehov, na prvý pohľad banálnych vecí, ktoré nás dennodenne obklopujú. Múzeum uprostred galerijného priestoru nechá peme ako naplnenie zámerov etnografického, antropologického či umelecko-historického bádania. Ide predovšetkým o využívanie a reflexiu stratégií múzeí a galérií autormi a autorkami, ktorí pre jednotlivé artefakty vytvárajú nové prostredia a interpretácie. Tradičné rozdelenie rolí kurátora/kurátorky a umelkyne/umelca sa v prípade tvorby múzea ako média stáva nejasným a umiestnenie obrazu na stenu rovnako dôležitým gestom ako autorské gesto na obraze.

Výstava autorských konceptov v podobe vysunutých muzeálnych expozícií, slobodných ostrovov, nezávislých výstavných priestorov sa prirodzene pohráva aj s kúzlom mystifikácie, momentom prekvapenia či humoru. Pracuje so špekulatívnymi verziami múzeí za účelom skúmania efektov obsiahnutých v samotnej architektúre múzea: skle, dioráme, vitríne alebo podstavci. Rozpráva o ich vplyve, moci či spektakulárnom význame.

Adam Galko

